

Metodologie výzkumu

Výzkum

Jak jsou v Česku předepisována antipsychotika a další psychiatrické léky osobám s mentálním postižením a/nebo autismem

Metodologie

Tento výzkum byl proveden spolkem Naděje pro děti úplňku. S pomocí našeho odborného garanta, britského neuropsychiatra prof. Shoumitro Deba, jsme zadali požadavek Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR) na dodání dat podle předem domluveného klíče. Konkrétně šlo o počty lidí s mentálním postižením (diagnóza F7). Dále nás pak zajímalo, kolik z nich mělo diagnózu související s duševním zdravím, například psychózu či depresi. Zjišťovali jsme také, zda pobírají psychofarmaka a o jakou skupinu psychofarmak jde (antipsychotika, antidepresiva, aj.) Nakonec nás zajímaly počty lidí s chováním náročným na péči (diagnózy F7x.1 a F7x.8).

Podle jakého klíče jsme tato čísla získali?

Do použitého souboru počtu osob s mentálním postižením jsme zahrnuli všechny osoby, kterým byla v databázi ÚZIS vykázána tato diagnóza alespoň jednou za posledních dvanáct let. V jednotlivých letech (2010–2022) jsme se pak dívali na to, zda její zdravotní pojišťovně byla vykázána jakákoliv návštěva lékaře. Pokud ano, tuto osobu jsme evidovali jako osobu s mentálním postižením. Také jsme sledovali, zda jí ve výše zmíněných letech byly vykazovány diagnózy duševních onemocnění, jako je psychóza či deprese.

Trochu jinak jsme přistupovali k diagnózám, které souvisí s chováním náročným na péči. V tomto případě, na rozdíl od diagnózy mentálního postižení, připouštíme variantu, že ačkoliv bylo toto chování v jednom roce zaznamenáno, v tom následujícím se mohlo výrazně zlepšit, a tato diagnóza už tedy nebyla aktuální. Proto jsme se rozhodli, i na základě doporučení odborníků z ÚZIS ČR, zahrnout do výzkumu pouze osoby, které měly v tom daném roce tuto diagnózu vykázanou. Nestačilo nám, že jí měly za 12 let vykázanou pouze jednou jako v případě mentálního postižení.

Následně ÚZIS ČR zjišťoval, zda daní jedinci pobírají léky, konkrétně jednotlivé kategorie psychofarmak. Zdrojem byly (jako i v předchozích případech) údaje zdravotních pojišťoven o vystavení receptu na daný lék. To, jestli si pacient lék opravdu vyzvedl, nelze potvrdit. Předpokládáme však, že se tak ve většině případů stalo.

Jako doplňkové zdroje dat nám sloužily jednak odpovědi pečujících o osoby s mentálním postižením a/nebo autismem. Jejich zkušenosti jsme zachytili pomocí námi vypracovaného dotazníku dostupného v elektronické podobě. Distribuci kromě našich vlastních komunikačních kanálů podpořily sdílením Národní ústav pro autismus, z.ú. a Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR, z.s. V dotazníku nás zajímala zejména zkušenost s předepisováním psychofarmak lidem s mentálním postižením a/nebo autismem.

Posledním zdrojem pro náš výzkum pak byla data ze dat tří pobytových sociálních služeb, které nám byly ochotny poskytnout anonymizované zdravotní údaje o svých klientech. Především nás zajímaly jejich diagnózy a rozpisy psychiatrická medikace, její historie a množství užívaných psychofarmak.

Výzkum spolu s dotazníkovým šetřením probíhal od března do listopadu roku 2023.

Celý text výzkumu k dispozici na www.netlum.cz